

## ПРАВОВА СВІДОМІСТЬ, ПРАВОВА КУЛЬТУРА ТА ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ЯК ОСНОВНІ ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА СТАНОВЛЕННЯ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В УКРАЇНІ

Онищенко О.Е., студент ННПП НАВС

*Науковий керівник:* к.ю.н., доцент, професор кафедри загальноправових дисциплін ННПП НАВС Пустовіт Ж.М

Питання щодо встановлення та усвідомлення українським суспільством принципу верховенства права є надзвичайно актуальним, оскільки після проголошення незалежності України у державі відбулися значні зрушення у функціонуванні та розвитку безпосередньої і представницької демократії. Політичними і правовими реаліями виступають референдуми, місцеве самоврядування та інші інститути демократії.

Аналізуючи сучасну правову ситуацію, яка склалася в Україні, слід зазначити, що побудова правової держави та громадянського суспільства, в якому пануватиме принцип верховенства права та інші демократичні принципи, передбачає суттєве підвищення рівня правової свідомості та правової культури усіх суб'єктів суспільних відносин. Таким чином, успішна реалізація засад принципу верховенства права та його адаптації до правових реалій на території України залежить від багатьох факторів, провідне місце серед яких належить рівню правової свідомості, правової культури та правового виховання українського суспільства.

Правовідносини, в які щодня вступають люди, характеризуються їхньою діяльністю (діями чи утриманням від певних дій - бездіяльністю). Діяльність в свою чергу залежить від свідомості людини, яка додає їй цілеспрямованого характеру та виступає передумовою і регулятором людської поведінки.

Не останню роль у процесі усвідомлення кожним громадянином України зокрема та суспільством нашої держави в цілому принципу верховенства права відіграє рівень правової культури населення. Оскільки правова культура становить собою сукупність правових знань та цінностей, а також передбачає правильне розуміння приписів норм права та свідоме виконання їх вимог, то повною мірою забезпечити осмислення суспільством всіх засад принципу верховенства права можна лише завдяки підвищенню рівня правової культури населення.

Правове виховання населення сприяє усвідомленню принципу верховенства права, оскільки воно передбачає цілеспрямований постійний вплив на людину з метою формування у неї правової культури і активної правомірної поведінки.

Оскільки метою правового виховання є надання громадянам необхідних юридичних знань, формування у них правових переконань, а також мотивів і звичок, правомірної, соціально -активної поведінки, то правове виховання відіграє провідну роль в процесі осмислення та реалізації принципу верховенства права в українському суспільстві.

Таким чином, побудова демократичної правової держави та відповідного громадянського суспільства, основаного на принципі верховенства права, неможлива без підвищення рівня правової свідомості та правової культури всього населення України.

Отже, для того, щоб повною мірою збагнути основні засади принципу верховенства права та втілити його провідні концепції на практиці, слід приділити значну увагу рівню правосвідомості, правової культури та правового виховання населення України.

## РОМАНО-ГЕРМАНСЬКИЙ (НОРМАТИВНО-АКТИВНИЙ) ТИП ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

Денисенко К.О., студент ННПП НАВС

*Науковий керівник:* к.ю.н., доцент, завідувач кафедри загальноправових дисциплін ННПП НАВС Мозоль Н.І

Романо-германський (нормативно -актний) тип правової системи поширений набагато ширше, ніж англо-американський. До нього відносять національні правові системи Франції, Бельгії, Голландії, Італії, Іспанії, ФРН, Австрії, Швейцарії, скандинавських країн. Правові системи слов'янських країн, зокрема Росії та України, споріднені саме цьому типові правових систем. Географія романо-германського типу правової системи нині виходить за межі Європи: Латинська Америка, частина Африки, Японія, Індонезія.

Романо-германський тип правової системи має тривалу історію. Він пов'язаний з правом Стародавнього Риму, сформувався у XII - на початку XIII століття. Його основою стало римське право, під рецепцією якого слід розуміти застосування норм римського права, що почалося в ряді країн в умовах середньовіччя. Підставами рецепції стали умови економічного та заснованого на ньому соціального життя Західної Європи ( розвиток торгівлі, ремесел, зростання міст), а, також, властивості самого римського приватного права, що виникли в результаті певних економічних умов.

Крім економічних причин, існували і соціально -культурні передумови запозичення Європою римського права. Розвиток освіти, мистецтва, культури сприяв сприйняттю римських юридичних концепцій, поглядів, понять, конструкцій.

Особливості романо-германського типу правової системи: цей тип правових систем виник і розвивався в континентальній Європі. Для країн цього регіону спільними були етапи розвитку суспільства - від варварського до громадянського, а також етапи розвитку держави - від патримоніальної монархії до конституційної держави. Крім того, всі соціальні та політичні системи континентальної Європи відчули сильний вплив римського соціального та правового порядку;

загальні джерела права романо -германського правового типу: римське право, яке було рециповане всіма правовими системами континенту починаючи з XI ст.; звичаєве право німецьких і слов'янських племен («варварські правди»). З римського права були сприйняті поділ права на приватне і публічне, конструкції більшості майнових і особистих прав і правовідносин (власність, шлюб, договір, заповіт);

чітка, струнка система джерел права, серед яких основною формою є нормативно-правовий акт. Нормативно-правові акти, як правило, побудовані за наступною ієрархічною системою: конституційні (органічні) закони - звичайні (поточні) закони -